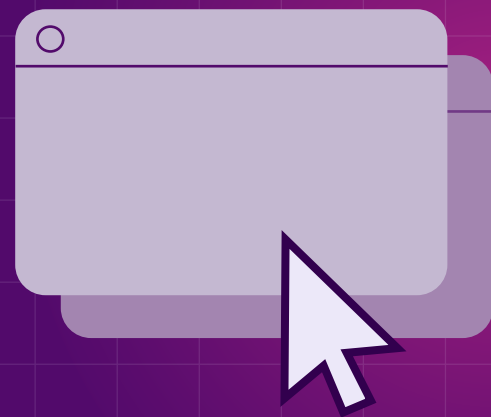
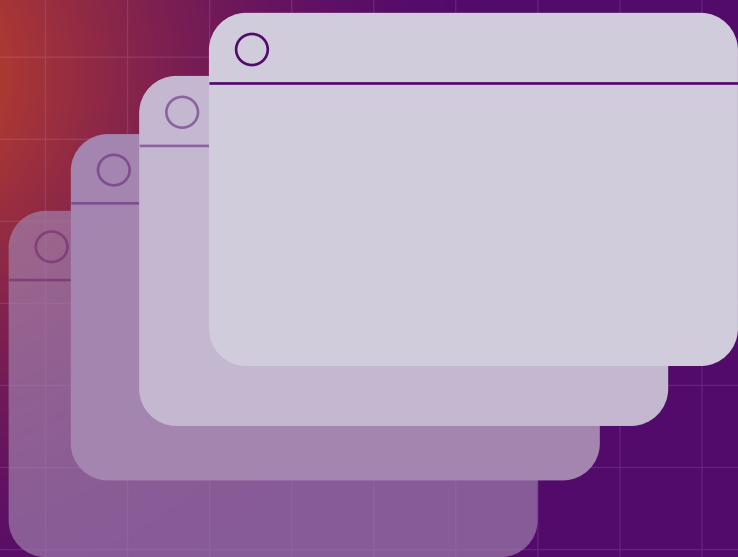

Jelentés a nők elleni Kiber- erőszakról

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS
AJÁNLÁSOK
2024. SZEPTEMBER

Az Európai Unió által finanszírozott projekt. A kiadványban szereplő nézetek a szerzők véleményét tükrözik, és nem feltétlenül állnak összhangban az Európai Unió vagy az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség véleményével. Sem az Európai Unió, sem az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség nem tehető felelőssé értük.

Virginia Dalla Pozza

Vezető szerző

Maria João Faustino

Tudományos közreműködő

Iliana Balabanova

EWL elnök

Yvonne Redín

Grafikai tervezés

Mary Collins

EWL főtitkár

Laura Kaun, Irene Rosales,

Alexia Fafara, Veronica

Zaboia, Maria João Faustino

Munkatársak

Veronica Zaboia

Projektkoordinátor

Funded by
the European Union

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

RÖVIDÍTÉSEK

AI Mesterséges intelligencia (Artificial Intelligence)	ENSZ Egyesült Nemzetek Szervezete	IPV Párkapcsolati erőszak (Intimate partner violence)
CV Kibererőszak (Cyber Violence)	EPRS Az Európai Parlament Kutatószolgálat (European Parliament Research Service)	SDG-k Fenntartható fejlődési célok (Sustainable Development Goals)
CVAW Nők elleni kibererőszak (Cyber violence against women)	ET Európa Tanács	TF VAW Technológiával megvalósuló nők elleni erőszak (Technology-facilitated violence against women)
CVAWG Nők és lányok elleni kibererőszak (Cyber violence against women and girls)	EWL Európai Női Lobbi (European Women's Lobby)	TFV Technológiával megvalósuló erőszak (Technology- facilitated violence)
DSA Digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálycsomag (Digital Services Act)	FRA Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (EU Agency for Fundamental Rights)	VAW Nők elleni erőszak (Violence against women)
DSC Digitális szolgáltatási koordinátor (Digital service coordinator)	GBV Nemi alapú erőszak (Gender-based violence)	VLOP-ok Nagyon nagy online platformok (Very large online platforms)
DV Kapcsolati erőszak (Domestic violence)	GREVIO A nők elleni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni fellépéssel foglalkozó szakértői csoport (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence)	VLOSE-ok Nagyon nagy online keresőmotorok (Very large online search engines)
ECHR Az emberi jogok európai egyez- ménye (European Convention on Human Rights)	IKT Információs és kommunikációs technológiák	VRD Az áldozatok jogairól szóló irányelv (Victims' Rights Directive)
EIGE Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (European Institute for Gender Equality)		

A nők elleni erőszak a férfiak nők feletti uralmának és egyenlőtlen hatalmának megnyilvánulása, amellyel a férfiak elhallgathatják a nők hangját, irányításuk alá vonhatják az életüket, a testüket és a szexualitásukat, és „ott tarthatják őket, ahová valók”.

A férfiak által elkövetett nők elleni erőszak sok különböző formát ölthet, és részét képezi a patriarchális társadalomba ágyazott erőszak kontinuumának. Nincs olyan ország a világon, ahol a nők és lányok élete mentes volna a férfiak által elkövetett erőszaktól, és egyetlen nő életében sincs olyan terület, amelyben ne lenne kitéve a férfiak által elkövetett erőszak fenyegetésének vagy megvalósulásának.

Ez alól a digitális világ/kultúra sem kivétel. A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete¹ által szolgáltatott adatok becslése szerint tíz nóből egy már 15 éves korában megtapasztalja a kibereőszak valamelyik formáját.

Az online erőszak elleni igazságszolgáltatáshoz erőteljes nemzetközi jogi és politikai intézkedésekre van szükség, ugyanis a virtuális tér nem ismer földrajzi határokat. Olyan holisztikus megközelítésre van szükség, amely magában foglal-

ja a kibereőszak megelőzésére, az áldozatok hatékony védelmére és a technológiai vállalatok elszámoltathatóságára szolgáló jogi eszközöket, valamint a szexizmust és a férfiak nőkkel szembeni erőfölényének kulturális normáit megkérdőjelező, összehangolt válaszokat is. A pornóiparral is foglalkoznunk kell. Soha nem a nők felelőssége, hogy megakadályozzák a férfiak által elkövetett nők elleni erőszakot.

Ez a dokumentum az Európai Női Lobbi (EWL) angol nyelven elérhető „Jelentés a nők elleni kibereőszakról: jogszabályi áttekintés és ajánlások” című jelentésének vezetői összefoglalója.

A jelentés az Európai Női Lobbi (EWL) küldetése, jövőképe és elvei mentén készült, ezek: szolidaritás, autonómia, részvétel, befogadás és a nők jogai mint emberi jogok.

A JELENTÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERTANI MEGKÖZELÍTÉSE

A 2017-es [#HerNetHerRights jelentés](#) és [erőforrás-csomag](#)² folytatásaként ez a jelentés ajánlásokat fogalmaz meg a politikai döntéshozók és más érdekelttek számára a nőket érő kibererőszak elleni küzdelemhez.

A jelentésnek **öt fő célkitűzése** van:

- Hogy tájékoztatást adjon a nők elleni kibererőszakról és annak fő jellemzőiről
- Hogy megvizsgálja a nők elleni kibererőszak jogi és szakpolitikai keretrendszerét nemzetközi, uniós és nemzeti szinten.
- Hogy azonosítsa a területet érintő főbb kihívásokat.
- Hogy példákat gyűjtsön bevált gyakorlatokra a nők elleni kibererőszak kezelésére.
- Hogy ajánlásokat fogalmazzon meg az uniós intézmények és tagállamok számára a nők elleni kibererőszak hatékony kezelésére.

A jelentés alapjául szolgáló kutatás 2024 márciusa és májusa közt zajlott az alábbi kutatási módszerekkel:

- **Elméleti kutatás:** egy mélyreható elméleti kutatás során szakirodalmi anyagok széles választéka került elemzésre, beleértve a nemzetközi, uniós és nemzeti szereplők által kiadott tanulmányokat, jelentéseket, cikkeket, weboldalakat, adatbázisokat és projekteket a nők elleni kibererőszak témájában.
- **Jogi és szakpolitikai elemzés:** részletes elemzésre kerültek az uniós, nemzetközi és nemzeti szintű jogi/szakpolitikai dokumentumok a nők elleni kibererőszakra esetlegesen alkalmazandó jogalkotási és szakpolitikai eszközök feltérképezése érdekében.
- **Konzultáció az érdekelt felekkel:** a jelentés konkrét témáinak további feltárása érdekében öt kulcsfontosságú érdekelt féllel történt konzultáció különböző területekről (tudomány, állami intézmények, civil szervezetek).

NŐK ELLENI KIBERERŐSZAK

A kibererőszak az online és kommunikációs technológiák emberek elleni erőszak kiváltására, megkönnyítésére vagy erőszakkal való fenyegetésre való használata.³ A kibererőszak definíciói jelentősen eltérnek nemcsak az egyes országokban, hanem a terület főbb szereplői között is, ezért többféle terminológia és mérési módszer is létezik. A nők elleni kibererőszak a **nemi alapú erőszak egyik formája**.⁴ A bizonyítékok azt mutatják, hogy a kibererőszaknak egyértelmű nemi dimenziója van: a nők nagyobb valószínűséggel tapasztalják meg a nemi alapú erőszak egyedi formáit a digitális környezetben, ez tehát a nők elleni offline erőszakéhoz hasonló mintázatot mutat.⁵ **A kibererőszak is a nők egyenlőtlenségének kontextusában gyökerezik, akárcsak a nők elleni offline erőszak.**⁶ A digitális terek megerősítik és fokozzák a **nemek közti rendszerszerű, szerkezeti egyenlőtlenségeket**, valamint a nők elleni erőszak minden formáját hajtó káros férfiassági mintákat.⁷

Az EU nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottságával,⁸ összhangban és az EWL szerint a kibererőszak a **nők elleni erőszak kontinuumának** részét képezi; nem vákuumban létezik, hanem az offline erőszak változatos formáiból táplálkozik, valamit fenntartja azokat.⁹ Valójában az online erőszak és az offline

erőszak gyakran összekapcsolódik és/vagy összefonódik egymással.¹⁰

Bár a nők elleni kibererőszak épp olyan káros, mint az offline erőszak, van néhány jellegzetes tulajdonsága, ami megkülönbözteti a nők elleni erőszak más formáitól, és különösen veszélyessé teszi. **Széles hatókörrel és gyors sebességgel rendelkezik**, ami megnehezíti a digitális úton terjesztett információk ellenőrzését. A digitális és virtuális terek által nyújtott **fokozott anonimitás** lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy büntetés kockázata nélkül cselekedjenek. **Nehéz megszüntetni**, és ezért **újra traumatizáló hatást** gyakorol az áldozatokra.

A nők elleni kibererőszak elkövetői lehetnek az áldozatok partnerei vagy korábbi partnerei, családtagjai, barátai vagy névtelen személyek is. **A nők és lányok elleni kibererőszak hatásai épp olyan súlyosak lehetnek, mint az offline erőszaké.**¹¹ Az áldozatok gyakran kivonulnak a digitális szférából, elnémulnak, elszigetelik magukat, és így elesnek az oktatásuk, a szakmai karrierjük és a támogató hálózataik építésére való lehetőségektől.¹²

A NŐK ELLENI KIBERERŐSZAK FŐ FORMÁI

A jelentés bemutatja a nők elleni kibererőszak fő formáit, de ezek nem tekinthetők elkülöníthető kategóriáknak, mivel a kibererőszak egyes formái más, offline és online formákhoz kapcsolódnak, összhangban az erőszak kontinuumának fogalmával. A jelentés elismeri azt a ténytet, miszerint a kibererőszak formái folyamatos fejlődésben vannak, figyelembe véve a gyorsan fejlődő digitális környezetet.

LEGGYAKORIBB FORMÁI:

A kibererőszak legelterjedtebb formáira vonatkozó adatok tanulmányonként eltérőek lehetnek a kutatási módszerektől és a vizsgált földrajzi területtől, valamint a kibererőszak definíciójától függően. Ennek ellenére úgy tűnik, hogy a **számítógépes zaklatás, a számítógépes megfélemlítő zaklatás, az intim felvételek beleegyezés nélküli megosztása és a gyűlöletbeszéd** a legelterjedtebb formái.¹³

EGYRE FENYEGETŐBB FORMÁI:

Különböző formái közül a **mesterséges intelligencia (AI), a virtuális valóság és az online játékok használata** válik egyre fenyegetőbbé a nők számára. A mesterséges intelligencia használata hozzájárult a **digitálisan hamisított szexuális tartalmak (úgynevezett „deepfake-ek”) számának ugrásszerű növekedéséhez**.¹⁴ Az Európai Parlament Kutatószolgálatának 2021-es tanulmánya szerint a digitálisan hamisított szexuális tartalmak létrehozására szolgáló AI-eszkö-

zök gyorsan fejlődnek, és napról napra olcsóbbá, kifinomultabbá és hozzáférhetőbbé válnak a felhasználók számára.¹⁵ A Világgazdasági Fórum globális kockázatokról szóló 2024-es jelentése¹⁶ az elsősorban „deepfake-ek” által vezérelt félretájékoztatást a legsúlyosabb rövid távú globális kockázatnak minősítette, amellyel a világnak a következő két évben szembe kell néznie.

A jelenség nemi dimenziója jól bizonyított. A digitálisan hamisított szexuális tartalmakkal szinte kizárólag nőket céloznak meg.¹⁷ A jelenleg online terjesztett „deepfake” videók többsége nők szexuális tartalmú képeit ábrázolja. **A becslések szerint az összes „deepfake” 90-95%-a meztelenséget vagy szexuálisan explicit tevékenységeket ábrázoló anyag;**¹⁸ ezeknek túlnyomó többsége (90%) nőket érinti.¹⁹

Ugyanakkor a 3D animációs technológia is egyre inkább képes az AI-alapú „deepfake-ekéhez” hasonló minőségű videók létrehozására.²⁰ Egyes „deepfake” programok még kombinálják is az AI képalkotást és a 3D animációt; ezek közül a legfontosabbak **az avatártechnológiák**, amelyek egy személy fejének vagy egész testének 3D modelljét animálják. A 3D avatárok használata elterjedt a metaverzumban, ahol **megnőtt az olyan esetek száma, melyben a nőket a 3D avatárok bántalmazták és zaklattak szexuálisan.**²¹

Hasonlóképpen, ahogy egyre több nő csatlakozik az **online gamerközösségekhez**, arról számolnak be, hogy magas a szexuális zaklatás aránya az

A „manosféra” online férfiközösségek hálózata, amelyek a férfiak jogait és érdekeit képviselik, miközben nőgyűlölő ideológiákat, antifeminista és szexista elképzeléseket népszerűsítenek.

interneten. Az online gamerközösségeket a **nők számára az egyik legegyszerűbb online környezetnek tekintik.**²²

MAKROFORMÁI:

Bár a nők elleni kibererőszaknak számos formája van, melyeknek országoktól és érdekelt felektől függően eltér a meghatározásuk, az erőszak **makrokategóriái** beazonosíthatók. Ezeket a nők elleni erőszakra szóló első európai irányelv írja körül, amelyet 2024 áprilisában fogadtak el: intim vagy manipulált anyagok beleegezés nélküli megosztása; számítógépes megfélemlítő zaklatás; számítógépes zaklatás és erőszakra vagy gyűlöletre való számítógépes felbujtás.

TOVÁBBI FORMÁI:

A jelentésünk ismerteti az kibererőszak további formáit (pl. „google bombing”, „sealioning”, stb.). A lista nem teljes, mivel a digitalizáció előrehaladtával és a technológia gyors fejlődésével folyamatosan új formák jelennek meg. Ezen további formák között szerepel a „manosféra” és a pornográfia is.

A „manosféra” online férfiközösségek hálózata, amelyek a férfiak jogait és érdekeit képviselik, miközben nőgyűlölő ideológiákat, antifeminista és szexista elképzeléseket népszerűsítenek. A nőket és a feministákat hibáztatják a társadalom különféle problémáiért. Ezen közösségek közül több is a nőekkel és a lányokkal szembeni ellenszenvre, sőt gyűlöletre buzdítanak.²³ A **pornográfia** nőábrázolása káros sztereotípiákat terjeszt. A pornográfia előállítása és értékesítése magában foglalja és elősegíti a nők elleni erőszakot, és kulcsszerepet játszik a férfiak és a nők párkapcsolatról szóló elképzeléseinek kialakításában. Emellett a pornográfia „szexivé” teszi az erőszakot. Az adatok azt mutatják, hogy azokban az államokban, ahol magasabb a pornográf magazinok forgalma, magasabb a nemi erőszak aránya.²⁴

GYAKORISÁGA

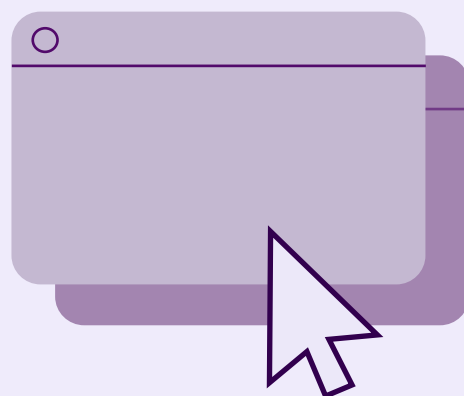
Az **kibererőszak közmegállapodásos fogalmának** és a **mérésére vonatkozó módszertanok hiánya különösen megnehezíti a probléma mértékének felmérését.**²⁵ A módszertanok hiányosságai és különbségei ellenére **nemzetközi és uniós szinten is történtek kísérletek a kibererőszak mérésére.**

Nemzetközi szinten egy globális jelentés²⁶ amely az online nők és lányok elleni erőszakról készült felmérések eredményeit összegezte 2018-tól kezdődően, úgy becsülte, hogy a nők 16-58%-a tapasztalt már kibererőszakot. Az Economist Intelligence Unit hasonlóképpen megállapította, hogy a nők 38%-ának volt már személyes tapasztalata az online erőszakkal, és az online térben időt töltő nők 85%-a tanúja volt már más nők elleni digitális erőszaknak.²⁷

A nők elleni kibererőszakkal kapcsolatos adatok és kutatások súlyos hiánya uniós szinten is fontos kérdés. Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) 2014-ben és 2019-ben tett néhány kísérletet arra, hogy felmérje a nők elleni kibererőszak bizonyos formáinak gyakoriságát.²⁸ Az FRA 2019-es felmérése²⁹ szerint az előző öt évben a nők 13%-a volt kitéve internetes zaklatásnak. A HateAid 2021-es felmérése is tartalmaz érdekes adatokat.³⁰ A felmérés során 2000, 18 és 80 év közötti személyt kérdeztek meg az összes uniós országból a digitális erőszakkal kapcsolatos tapasztalataikról. Az eredmények azt mutatják, hogy: az EU-ban a fiatal felnőttek (18-35 évesek)

50%-át érinti az internetes gyűlölködés; az EU-ban a nők 30%-a tart attól, hogy beleegyezésük nélkül hamis intim képeket oszthatnak meg róluk; és a válaszadók 80%-a az online platformokat is hibásnak tartja.³¹

Nemzeti szinten Németországban, Franciaországban és Spanyolországban a 18-34 éves nők több mint fele (53%) volt már képeken alapuló bántalmazás áldozata. Az áldozattá vált nők 82%-a arról számolt be, hogy kevésbé érzi magát biztonságban, és néhányan teljesen ki akarnak lépni az online terekből.³² Franciaországban 10 emberből több mint 4 nyilatkozta, hogy volt már számítógépes zaklatás áldozata.³³

A KIBERERŐSZAK NEMI DIMENZIÓJA

A kibererőszaknak nemi dimenziója is van. Egy 2023-as FRA jelentés³⁴ szerint, ami a közösségi médiában megjelenő online gyűlöletre összpontosított, **a nők több online zaklatással szembe-sülnek, mint bármely más célcsoport** (afrikai, zsidó, és roma származású emberek). Egy amerikai tanulmány hasonlóképpen megállapította, hogy a 35 év alatti nők 33%-a számolt be online szexuális zaklatásról, szemben a férfiak 11%-ával.³⁵ Ugyan-ebben a témában a GREVIO (a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni fellépéssel foglalkozó szakértői csoport)³⁶ kiemeli, hogy mind a férfiak, mind a nők megtapasztalhatják a személyközi erőszak incidenseit, azonban a **nők sokkal nagyobb valószínűséggel vannak kitéve is-métlődő és súlyos visszaéléseknek, mind offline, mind pedig online.**

Bár minden nő, aki hozzáfér a digitális terekhez, ki van téve a kibererőszak kockázatának, **a nők egyes csoportjai különösen kiszolgáltatottak.** A nemi alapú, nők elleni erőszak digitális formái különösen hangsúlyosak lehetnek azoknál a nőknél és lányoknál, akik a **hátrányos megkülön-böztetés inkterszekcionális formáinak** vannak kitéve, és ezt súlyosbíthatják többek közt olyan tényezők is, mint a **fogyatékoság, a szexuális irányultság, a politikai hovatartozás, a vallás, a társadalmi származás, a migrációs státusz, hírnév vagy az életkor.**³⁷ **A közéletben szereplő nők, köztük a nőjogi és emberi jogi aktivisták, a politikusnők és a női újságírók, gyakran válnak kibererőszak célpontjaivá.**³⁸

ELKÖVETŐK

A nők elleni kibererőszakot férfiak és nők egyaránt elkövethetik. Azonban **az esetek többségében a nőket férfiak célozzák meg, akik ismeretlenek vagy ismertek is lehetnek az áldozat számára.**³⁹ A képeken alapuló szexuális visszaélések el-követőinek például túlnyomó többsége férfi.⁴⁰ **Az elkövető lehet egy személy vagy egy csoport is.** Tekintettel arra, hogy a technológia lehetővé

teszi a káros tartalmak könnyű és gyors terjesz-tését, mind az **elsődleges, mind a másodlagos elkövetőket** azonosítani kell. Például egy személy megoszthat egy beleegyezés nélküli intim képet (elsődleges elkövető), amelyet aztán több felhasználó is megtekinthet és megoszthat (másodlagos elkövetők).⁴¹

A KIBERERŐSZAK NŐKRE GYAKOROLT HATÁSAI

A nők elleni kibererőszakot gyakran a nemi alapú erőszak kevésbé súlyos és kevésbé káros formájának tekintik; mindazonáltal épp olyan súlyos következményekkel járhat a nők egészségére és életére nézve, mint a fizikai és szexuális erőszak.

A nők elleni kibererőszak nyilvános, átható, ismétlődő és állandó jellege, valamint az online és offline erőszak közötti kapcsolatok miatt a túlélők állandó félelemben és bizonytalanságban érzik magukat.⁴²

AGREVIO a **nők elleni kibererőszak súlyos pszichológiai, gazdasági és társadalmi hatásairól** is ír. Az egyéni és társadalmi szintű hatások mellett a nők elleni kibererőszaknak **jelentős pénzügyi következményei** is vannak, mint például a zaklatás következtében felmerülő egészségügyi költségek, a karrierlehetőségek szűkülése, a munkahely elvesztése és a munkából való kiesés. Az Európai Parlament Kutatószolgálatának tanulmánya megállapította, hogy a számítógépes zaklatás és a számítógépes megfélemlítő zakla-

tás teljes költsége az egyének és a társadalom számára 49,0 és 89,3 milliárd euró között van.⁴³

A politikában és újságírásban dolgozó nőkre gyakorolt hatások különösen károsak. A politikával foglalkozók rendszerint lecsökkennek politikai tevékenységüket, eltáborodnak a választásokon való indulástól, sőt, akár idő előtt elhagyhatják hivatalukat is.⁴⁴ Súlyos hatások érik a **női újságírókat** is. Egy tanulmány megállapította, hogy a megkérdezett női újságírók 30%-a élt már öncenzúrával a közösségi médiában a nők elleni online erőszak miatt.⁴⁵ Az eredmények szerint a nők elleni kibererőszak korlátozza a nők közéleti részvételét és vezetői szerepét; a **nőket elhallgattatják, lejáratják és cenzúrázzák.**

A NŐK ELLENI KIBERERŐSZAK JOGI ÉS SZAKPOLITIKAI KERETRENDSZERE

NEMZETKÖZI SZINT

Nemzetközi szinten az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) és az Európa Tanács (ET) foglalkozott a nők elleni kibererőszakkal. A fő jogi eszköz az Európa Tanács nőkkel szembeni, illetve a kapcsolati erőszak megelőzéséről és az ellene való küzdelemről szóló egyezménye (**Isztambuli Egyezmény**).⁴⁶ Az EU 2023 júniusában csatlakozott az Isztambuli Egyezményhez, hat évvel annak aláírása után, és az egyezmény 2023. október 1-jén hatályba lépett az EU számára.⁴⁷ Az EU ratifikációja ellenére öt uniós tagállam⁴⁸ még nem ratifikálta.

Bár az Egyezmény nem hivatkozik a nők elleni kibererőszakra, a 2. cikkben meghatározott hatálya kiterjed az online terekben és az információs és kommunikációs technológiákon keresztül elkövetett erőszakra. Ezenkívül a szexuális zaklatásról (40. cikk) és a fenyegető zaklatásról (34. cikk) szóló cikkek alkalmazandók a nők elleni kibererőszakra. Az Egyezmény a GREVIO **1. számú Általános Ajánlásának** fényében értelmezendő,⁴⁹ amely a nők elleni erőszak digitális szférában történő megnyilvánulásait az Isztambuli Egyezmény hatálya alá tartozó, nemi alapú erőszaknak minősíti.

UNIÓS SZINT

Uniós szinten a fő jogi eszköz a **nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről szóló 2024/1385 irányelv**,⁵⁰ amelyet az Európai Parlament és az EU Tanácsa 2024 áprilisában fogadott el. Ez utóbbi négy cikket tartalmaz a nők elleni kibererőszak témakörében: az 5. cikket az intim vagy manipulált anyagok beleegyezés

nélküli megosztásáról; a 6. cikket a számítógépes megfélemlítő zaklatásról; a 7. cikket a számítógépes zaklatásról és a 8. cikket az erőszakra vagy gyűlöletre való felbujtásról. Az irányelv meghatározza a nők elleni erőszak és a kapcsolati erőszak áldozatainak jogait is, és biztosítja védelmüket.⁵¹

Az irányelv **jelentős fejlődésnek tekinthető a nők és lányok erőszakkal szembeni védelmére. Jelentős előrelépést jelent** a kibererőszak ezen formáira vonatkozó minimumszabályokat bevezetésére irányuló törekvésben.⁵² Erősségei közé tartozik, hogy az irányelv egyetlen jogi eszközben foglalja össze a nők elleni erőszak online és offline formáit. Továbbá mindkét formáját lefedi: azt, amelyben az áldozat általában ismeri az elkövetőt (pl. zaklatás, megfélemlítő zaklatás) és azt, amelyben az áldozat nem ismeri az elkövetőt (pl. gyűlölet, „deepfake-ek”, stb.).

Erősségei ellenére **az irányelvnek vannak korlátai, és érték bizonyos kritikák.** Az 5–8. nők elleni kibererőszakra szóló cikkek például **szándékos cselekményekről** írnak. Ez a megjelölés jogi kihívásokat ró maga után, mivel a cselekmény szándékosságát bizonyítani kell. Ez **aránytalan bizonyítási terhet ró a kibererőszak áldozataira**, figyelembe véve a kibererőszak elkövetéséhez használt új technológiák összetettségét és azt, hogy az áldozatok nem feltétlenül rendelkeznek készségekkel az információs és kommunikációs technológiák (IKT) terén. Ezenfelül a 5., 6. és 7. cikkek **„súlyos kárról”** írnak. Ez a feltétel jogbizonytalanságot teremt az áldozatok számára az olyan országokban, amelyekben bírósági mérlegeléstől függ, hogy ezek a magatartások büntetendők-e.

Ez a megfogalmazás a kibererőszak ártalmosságával kapcsolatos ismeretek hiányán alapul.⁵³

Az 5. és 7. cikk továbbá bizonyos anyagok **„nyilvánosság”** számára hozzáférhetővé tételére utal az IKT-n keresztül. A (18) preambulumbekzdés az 5. cikkel kapcsolatban a „nyilvánosság” kifejezés értelmezését a bíró mérlegelési jogkörére bízva a körülmények és az alkalmazott technológiák szerint, így előfordulhat, hogy **a WhatsApp csoportok például kívül esnek ezen**. A (26) preambulumbekzdés a 8. cikkel kapcsolatban ezzel szemben kimondja, hogy a „nyilvánosság” értelmében a megosztott anyag legyen **potenciálisan korlátlan számú személy számára hozzáférhető**. Az Európai Parlament által javasolt tágabb fogalom, a „más végfelhasználók” előnyösebb lett volna, amire az EWL is felhívta a figyelmet.⁵⁴

A manipulált anyagok beleegyezés nélküli megosztásáról szóló 5. cikk b) pontja szintén korlátozott hatályú; csak olyan anyagokra vonatkozik, ahol a személy látszólag **„szexuális tevékenységet folytat”**. Tehát **nem érvényes a meztelen anyagokra, ezáltal a szexuális tartalmú digitális hamisítványok nagy részére sem**. Ráadásul az, hogy mi minősül „szexuális tevékenységnek”, tagállamonként jelentősen eltérhet, és fogalmi zavarhoz vezethet.

Az 5. cikkben és a (20) preambulumbekzdésben a **„véleménynyilvánítás szabadságához”** valamint a **„művészet és tudomány szabadságához”** kapcsolódó kivételekre történő hivatkozások szintén aggasztóak, mivel ezek felhasználhatók az intim anyagok beleegyezés nélküli megosztásának igazolására. Ezek a kitételek megszüntethetik a cikk hatékonyságát azáltal, hogy az igazságügyi hatóságokra bízják a döntést, hogy bűncselek-

ménynek nyilvánítják-e az intim képek beleegyezés nélküli megosztását vagy sem. Az EWL szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gondolata nem válhat az online gyűlölet és a nemi megkülönböztetés igazolásának eszközévé.⁵⁵

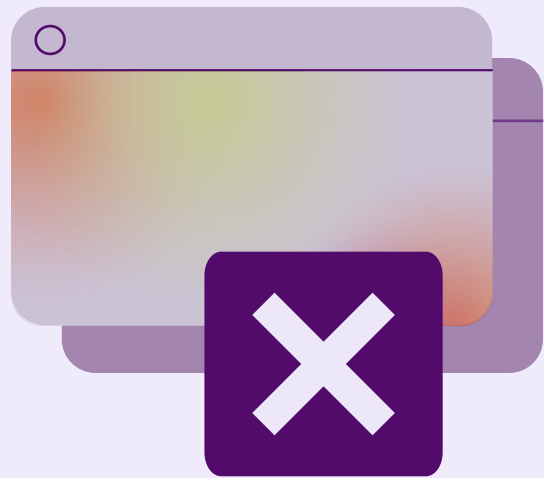
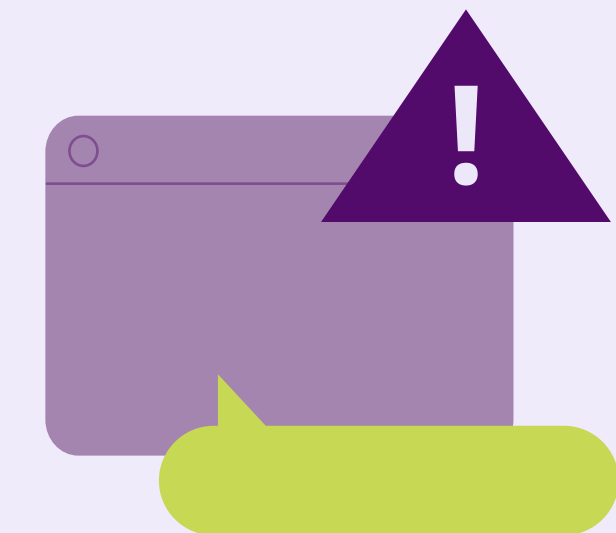
A káros anyagok haladéktalan eltávolítását a nőkkel és lányokkal szembeni erőszakról és kapcsolati erőszakról szóló irányelv 23. cikke írja elő; ez az intézkedés a digitális terület másik kulcsfontosságú eszközének, a **digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálycsomagnak**⁵⁶ (DSA). intézkedéseit egészíti ki. Ezt 2022 októberében fogadták el, és a célja, hogy biztonságosabb online környezetet teremtsen a fogyasztók és a vállalkozások számára az EU-ban. Egyértelmű felelősségi köröket határoz meg az online platformok és a közösségi média számára; foglalkozik az illegális tartalommal és termékekkel, a gyűlöletbeszéddel és a félretájékoztatással; valamint jobb jelentéstétel és felügyelet révén növeli az átláthatóságot.

A tudományos szakemberek,⁵⁷ szerint a DSA-ban szereplő intézkedések **a képi alapú szexuális bántalmazás előfordulásának és ártalmának üdvözlendő elismerésének tekinthetők**. **A nemi alapú erőszakot a veszélyek egyik makróterületként** ismeri el. A nemi alapú erőszak makróterületén belül a Bizottság jelenleg **speciális kategóriák**⁵⁸ létrehozásán dolgozik az **„átláthatósági jelentéstételről”** szóló csomagjában. Egy másik pozitív fejlemény, hogy a **Bizottság a DSA keretében 2023 decemberében három pornóplatformot (Pornhub, XVideos és Stripchat) minősített nagyon nagy online platformnak (VLOP)**.⁵⁹ A minősítés fokozott felelősséggel jár az átláthatóság és a gyermekvédelem tekintetében.

A NŐK ELLENI KIBERERŐSZAKRA VONATKOZÓ EGYÉB RELEVÁNS UNIÓS JOGI ESZKÖZÖK A KÖVETKEZŐK:

- Az Európai Parlament által 2024. március 13-án elfogadott **mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály**.⁶⁰ Bár ez a jogszabály lehetőséget nyújt a mesterséges intelligenciával való visszaélés egyes formáinak, például a „deepfake-ek”, kockázatának csökkentésére, nem tartalmaz konkrét hivatkozást a nők elleni kibererőszakra. A jogszabály továbbá csak általánosságban hivatkozik a nemek közötti egyenlőségre.⁶¹

- **A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó**⁶² (2012/29/EU irányelv), amely 2024-ben még felülvizsgálat alatt áll, kimondja, hogy a bűncselekmények minden áldozatának (beleértve a kibererőszak áldozatait) és családtagjaiknak is joga van a tiszteletteljes és megkülönböztetéstől mentes bánásmódhoz az áldozat igényeihez igazított egyéni megközelítés alapján.

- **Az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló irányelvet**⁶³ (2011/36/EU irányelv)⁶⁴ 2024 áprilisában frissítettek. A felülvizsgált változat az IKT-k – beleértve az internetet és a közösségi médiát – révén elkövetett vagy elősegített emberkereskedelmet súlyosbító körülményként mutatja be a szexuális kizsákmányolással kapcsolatban.

- Az **általános adatvédelmi rendelet**⁶⁵ (2016/679 (EU) rendelet), tartalmazza a „törléshez való jogot”, ismertebb nevén az elfeledtetéshez való jogot. Bár a rendelet nem határozza meg a kibererőszak formáit, védelmet nyújt az kibererőszak áldozatainak (pl. az intim képek beleegyezés nélküli megosztásának áldozatainak), és szankciókat ír elő a beleegyezés nélküli tartalom megosztásáért felelős személy és az efféle anyag közzétevői ellen.⁶⁶

Az irányelv jelentős fejlődésnek tekinthető a nők és lányok erőszakkal szembeni védelme terén.

NEMZETI SZINT

Egyes tagállamok az elmúlt öt évben fontos lépéseket tettek a nők elleni kibererőszak bizonyos aspektusainak megelőzésére és leküzdésére.⁶⁷

Franciaországban például a nők és lányok elleni internetes zaklatást új bűncselekményként vezették be. **Szlovéniában** és **Lengyelországban** a jogszabályok a megfélemlítő zaklatás offline és online megnyilvánulásait egyaránt bűncselekménnyé nyilvánítja. Míg **Olaszország** új bűncselekményt vezetett be szexuális tartalmú képek vagy videók jogellenes terjesztése néven, **Ausztria** új csomagot fogadott el az online gyűlöletbeszéd-ről, amely új eszközöket biztosít ennek kezelésére. **Észtországban** 13 „webrendőrségi” egységet hoztak létre, amely a gyűlöletbeszéd és a zaklatás online kezelésére szakosodott, míg **Írországban** a 2021. évben elfogadott, zaklatásról, káros kommunikációról és az ehhez kapcsolódó bűncselekményekről szóló törvényjavaslat bűncselekménnyé nyilvánítja az intim képek beleegyezés nélküli megosztásának minden formáját, 10 év börtönbüntetéssel.⁶⁸ Az EU-n kívül az **Egyesült Királyság a közelmúltban új kezdeményezéseket fogadott el a kibertámadások és általánosabban az illegális online tartalmak** kriminalizálására az online biztonsági törvény révén, amely 2023-ban királyi jóváhagyást kapott.⁶⁹

FŐ KIHÍVÁSOK

A következő kihívások kerültek beazonosításra:

- Az **ismeretek hiánya és a nők elleni kibererőszak súlyosságának alábecsülése** olyan fontos kérdések, amelyek hozzájárulnak az esetek túlzottan alacsony számú bejelentéséhez.

- Nemzetközi és uniós szinten **még nem létezik összehangolt definíció a nők elleni kibererőszak fogalmára**. Ennek eredményeként a **kibererőszak jogi és statisztikai definíciói országonként és szervezetenként jelentősen eltérnek**. A legtöbb definíció ráadásul **nemi szempontból semleges, és nem ismeri el az online és offline erőszak közötti kapcsolatot**.

- Figyelembe véve a technológia gyors fejlődését, **a nők elleni kibererőszakra vonatkozó jogi keretrendszerek nagyon gyorsan elavulttá válnak**.

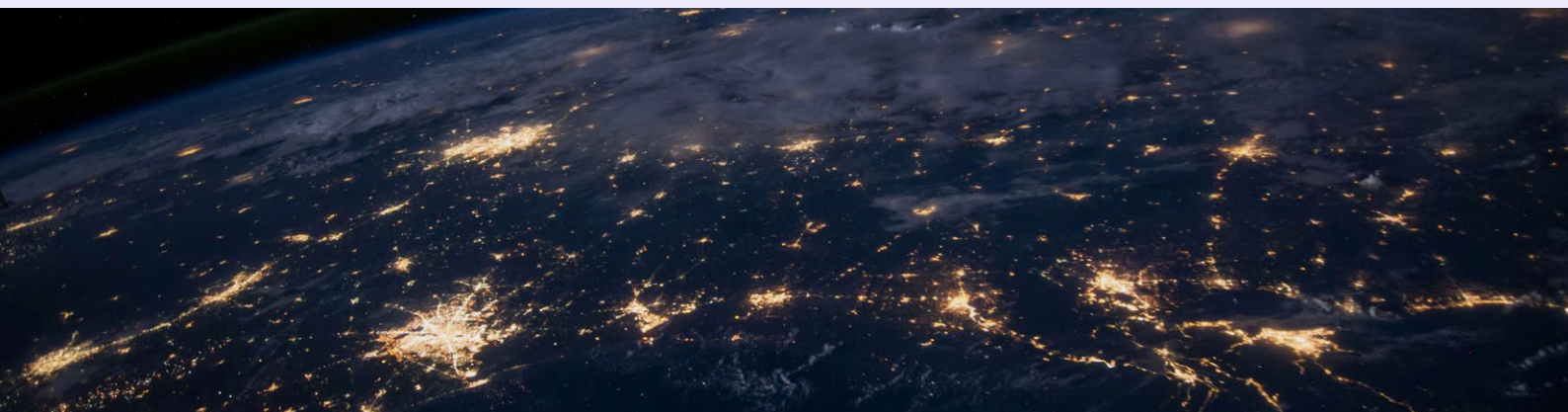
- **A nők elleni kibererőszakra vonatkozó adatok hiányát súlyosbítja, hogy a meglévő adatokat gyakran nem bontják le** nem, életkor,

az áldozat és az elkövető közötti kapcsolat, fogyasztékos vagy más releváns tényezők szerint.

- **A nők alulreprezentáltsága az IKT-ágazatban hozzájárul az IKT-termékek nemi dimenziójának hiányához**, beleértve az online játékokat és a virtuálisvalóság-platformokat, ahol a nők elleni kibererőszak gyakorisága egyre növekszik.

- **A nők elleni kibererőszak és annak különböző megnyilvánulásai kevésbé ismertek az érintett szereplők körében**, beleértve a bírót, az ügyészeket, a rendőrséget, az egészségügyi szakembereket és az oktatókat, akik **nem rendelkeznek elegendő képzettséggel és szaktudással**.

- **A közösségi média és az online platformok nem mindig lépnek fel hatékonyan** az illegális és káros tartalmak eltávolítása érdekében. Az online platformok **panaszbejelentő rendszerei** nem mindig felhasználóbarátak, így az áldozatok nem tudják, hogy kitől kérhetnek segítséget.

BEVÁLT GYAKORLATOK A NŐK ELLENI KIBERERŐSZAK KEZELÉSÉRE

Különböző típusú bevált gyakorlatok kerültek beazonosításra az EU-n belül és kívül; az utóbbiakat hatályuk és fókuszuk alapján kategorizálták. Az alábbiakban minden egyes gyakorlatra példát hozunk:

▶ **Kapacitásépítés:** Szlovéniában szemináriumokat és képzéseket szerveztek a bűnüldözési tisztviselők és bírák számára azzal a céllal, hogy fejlesszék a lányok és nők elleni erőszak digitális dimenziójának kivizsgálására és üldözésére való képességüket. Elfogadtak egy nőkelletti kibererőszak eseteinek kezelésére vonatkozó iránymutatásokat tartalmazó kézikönyvet is, és kiosztották az összes szlovén rendőrségnek és igazgatóságának, ügyészségnek és bíróságnak.⁷⁰

▶ **Az ország emberi jogi intézményeinek bevonása:** A helyi emberi jogi intézmények fontos szerepet játszanak a nők elleni kibererőszakkal való küzdelemben, különösen akkor, ha megbízatásuk lehetővé teszi az online gyűlöletbeszéd eseteinek kivizsgálását. Belgiumban az Institute for Equality between Women and Men (Intézet a Nők és Férfiak Egyenlőségéért) tett feljelentést egy közösségimédia-platform ellen, amiért nem volt hajlandó eltávolítani a beleegyezés nélküli intim képeket.⁷¹

▶ **Megelőzés:** Egy Social Sciences and Humanities Research Council (SSHRC) és Canadian Heritage által finanszírozott tanulmány⁷² bemutatja, hogyan küzdhetünk a „deepfake-ekkel” és a mesterséges intelligencia által vezérelt technológiákkal terjedő dezinformáció növekvő hulláma

ellen a fiatalok digitális tudással való felruházásával. A tanulmány arra összpontosított, hogy a fiatalok hogyan érzékelik a „deepfake-ek” hatását, és feltárta, mennyire képesek és hajlandóak a dezinformáció hatékony ellensúlyozására.

▶ **A túlélők bevonása:** A Reclaim Coalition to End Online Image-based Sexual Violence vezetők globális hálózatát,⁷³ hozza létre, hogy érdekképviseleti, politikai, technológiai és túlélőket támogató szolgáltatások közös kezdeményezései révén segítse az online, képalapú szexuális erőszakra adott globális választ. A Koalíció a képalapú szexuális erőszakra első kézből szerzett ismeretekkel rendelkező személyeket „megélt tapasztalatok szakértőinek” nevezi. A Koalíció hangot ad a túlélőknek és tapasztalataiknak.

▶ **Segélyvonalak:** Az Access Now digitális biztonsági segélyvonal segíti a kibererőszak kockázatának kitett nőket a digitális biztonsági gyakorlataik javításában, és sürgősségi segítséget nyújt a megtámadott nőknek. A nonstop digitális biztonsági segélyvonal valós idejű, közvetlen technikai segítséget és tanácsadást nyújt a civil társadalmi csoportoknak és aktivistáknak, a médiaszervezeteknek, az újságíróknak és bloggereknek, valamint az emberi jogi jogvédőknek.

► **A kiberszexizmus és az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelem:** A #StopFisha⁷⁴ egy francia feminista civil szervezet, melynek célja a kiberszexizmus elleni küzdelem. Azért hozták létre, hogy támogatást nyújtson az áldozatoknak, és felhívja a figyelmet a számítógépes szexizmus elítélésére a covid-19 világjárvány idején. Ahogy a mozgalom tovább növekedett, a #StopFisha civil szervezetté vált, amely most már a szexista és szexuális kibertámadások minden formájával foglalkozik.

► **Speciális támogatási szolgálatok:** Számos országban olyan speciális bűnüldözési egységeket vezetnek be, amelyek mélyreható ismeretekkel rendelkeznek a nők elleni kibereerőszakról, hogy biztosítsák a hatékony és gyorsan reagáló rendőrségi nyomozásokat, és az áldozatok támogatását. Latin-Amerikában egyre gyakoribbak a speciális bűnüldözési egységek. A mexikói szövetségi rendőrségnek például van egy igazságügyi osztálya, amely a számítógépes bűncselekmények kivizsgálásáért felelős, beleértve a nők és lányok elleni kibereerőszakot. Kolumbiai nemzeti rendőrségének is van egy hasonló kibernetikai központja, valamint a brazil szövetségi rendőrségnek is van kiberbűnözés elleni hivatala.⁷⁵

► **Káros tartalom eltávolítása:** A UK Revenge Porn Helpline (Az Egyesült Királyság segélyvonala bosszúpornó áldozatainak) segít megakadályozni, hogy az egyének beleegyezés nélküli intim képhasználat áldozataivá váljanak. Megalapítása óta az RPH több ezer áldozatot támogatott több mint 90%-os eltávolítási aránnyal, sikeresen eltávolítva több mint 200 000 beleegyezés nélküli intim képet az internetről.⁷⁶

AJÁNLÁSOK

A következő ajánlások mélyreható szakirodalmi kutatáson, jogi és szakpolitikai dokumentumok áttekintésén és az érdekelt felekkel folytatott konzultáción alapulnak. Míg az általános ajánlások a nők elleni kibererőszak területén érdekelt összes félre vonatkoznak, az uniós intézmények és a tagállamok számára konkrét ajánlások készültek.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

Hatalmat a túlélőknek: A túlélők nők nézőpontjának meghallgatása elengedhetetlen, ahogy a nők elleni kibererőszakkal foglalkozó programok, szakpolitikai törekvések és szolgáltatások kidolgozásába és végrehajtásába való bevonásuk is. A túlélők gyakran tapasztalnak áldozathibáztatását, miközben a kibererőszak megakadályozása nem a nők felelőssége. Olyan holisztikus megközelítésre van szükség, amely magában foglalja az áldozatok védelmét és a kibererőszak megelőzését szolgáló jogi eszközöket, és felszólítja a big-tech vállalatokat, hogy tegyenek eleget kötelezettségeiknek, valamint az áldozathibáztatás elkerülése érdekében összehangolt választ kell adni a szexizmus és a kulturális normák megkérdőjelezésére.

A nők részvételének növelése a technológiai szektorban: A nők részvételének biztosítása kulcsfontosságú a nemi szempontokat figyelembe vevő termékek tervezésében. Ez magában foglalja az olyan technológia tervezést, amelyben a nőket nem szexualizálják, és amelyben könnyen elérhető a segítség, valamint a biztonságos és hozzáférhető jelentési mechanizmusok.

A több érdekelt fél közötti együttműködés megerősítése: Az érdekelt felek széles köre (uniós szereplők, tagállamok, a technológiai ágazat, a civil társadalom, a nők elleni kibererőszak túlélői, nemzeti emberi jogi intézmények, nőjogi szervezetek stb.) közötti együttműködés megerősítése partnerségek és összehangolt fellépések révén kulcsfontosságú a nők elleni kibererőszak hatékony kezelése, és a jelenlegi átfedések és a fellépés hiányosságainak elkerülése érdekében. Elengedhetetlen a kulcsfontosságú szereplők közti folyamatos tudáscsere és együttműködés, beleértve a nők elleni kibererőszak kezelésére fejlettebb rendszerekkel rendelkező országoktól való tanulást is.

Biztosítani kell, hogy a technológiai ágazat, különösen a közösségi média és az online platformok teljesítsék kötelezettségeiket: a közösségi médiát és az online platformokat felelősségre kell vonni a nők elleni kibererőszakkal szembeni küzdelemben. A technológiai szektornak proaktívan, haladéktalanul és hatékonyan kell ellenőriznie és eltávolítania a nemi alapú gyűlöletbeszédet, a szexista és nőgyűlölő tartalmakat és a nők elleni

kibererőszak egyéb formáit. Továbbá fokoznia kell a rendfenntartó szervekkel való együttműködését a nők elleni kibererőszak ügyeinek megfelelő kezelése érdekében. Ezenkívül hatékony erőforrásokat kell biztosítani a felhasználók számára az online visszaélések felismeréséhez és az ellenük való fellépéshez. Röviden nagyobb átláthatóságra és elszámoltathatóságra, az illegális tartalmak gyorsabb eltávolítására, beépített biztonságra és megelőzésre van szükség a technológiai vállalatok, az online platformok és a közösségi média részéről, beleértve a pornóplatformokat is.

A pornográfia megközelítése a nők elleni erőszak kontinuumában: Az EWL elítéli a pornográfia üzletágát, és felhívja a figyelmet a pornográf iparágak hatalmas, prostitúciós vállalkozásokkal együttműködve szerzett pénzügyi nyereségére. Az EWL szorgalmazza, hogy az EU és a tagállamai lépéseket tegyenek annak biztosításáért, hogy a pornográfiát a nők elleni erőszak egyik formájaként ismerjék el.

AJÁNLÁSOK AZ EU INTÉZMÉNYEI SZÁMÁRA

A nők elleni kibererőszak fogalmainak és kategóriáinak uniós szintű és intézmények közti összehangolása a nemzeti jogrendszerek között fennálló eltérések kezelése érdekében, amelyek akadályozzák a hatékony védelmet és a büntetőeljáráásokat, és negatív hatással vannak az adatgyűjtésre. A mai napig kizárólag az EIGE tett kísérletet a nők elleni kibererőszakkal kapcsolatos jogi és statisztikai fogalmak összehangolására.⁷⁷ Az EIGE meghatározásait minden uniós intézménynek el kell fogadnia.

Iránymutatások és mutatók kidolgozása a nők elleni kibererőszakra vonatkozó adatgyűjtéshez: az EU-nak egyértelmű iránymutatásokat és mutatókat kell kidolgoznia, amelyek támogatják a tagállamokat a nők elleni kibererőszakra vonatkozó adatok gyűjtésére irányuló erőfeszítéseikben, amint azt az EIGE jelenleg is teszi.

A nők elleni és a kapcsolati erőszakra szóló irányelvet jövőbeli fejlesztése, és hatályának kiterjesztése: Az irányelv alapvetően értékes eszköznek tekinthető a nők védelmében a kibererőszak fő formáival szemben. Azonban az irányelv jövőbeli frissítéseit illetően fejlesztésekre van szükség. Figyelembe véve a kibererőszak és a nemi erőszak közötti kapcsolatokat, a szövegnek tartalmaznia kell a nemi erőszak fogalmát, ami önként adott beleegyezés nélküli szexet jelent. A magatartások szándékosságára és a „súlyos kárra” való hivatkozásokat meg kell szüntetni, mivel azok súlyos bizonyítási terhet rónak az áldozatra. A szexuális erőszakot ábrázoló pornográf anyagok előállítását és terjesztését be kell vonni az irányelv felülvizsgálatába, mivel ez a szexuális kizsákmányolás egyik formája. A bűncselekmény hatókörét ki kell terjeszteni a képen alapuló szexuális bántalmazás minden formájára, beleértve a pornográfiát is.

A meglévő uniós jogszabályok frissítése a kibererőszak nemi jellegének kezelése érdekében: Az áldozatok jogairól szóló irányelvet naprakésszé kell tenni, hogy tartalmazzon kifejezetten kibererőszakra és annak nemi dimenziójára vonatkozó cikkeket. A rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni küzdeletről szóló 2008-as kerethatározatot is felül kell vizsgálni, hogy magában foglalja az IKT-eszközökön közzétett nemi gyűlöletbeszédre való hivatkozást.

Összességében **rendszerszintű kulturális változásra van szükség ahhoz, hogy a nők elleni kibererőszakot nemi és interszekcionális szempontból, valamint az erőszak kontinuumaként kezeljük.**

A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály-csomag hatékony érvényesítése: Az Európai Bizottság végrehajtási és vizsgálati hatáskörrel rendelkezik a DSA szerinti kötelezettségekkel kapcsolatban. Rendkívül fontos, hogy a Bizottság hatékonyan gyakorolja ezeket a hatásköröket (beleértve a bírságok kiszabását) a nemzeti digitális szolgáltatási koordinátorokkal együttműködve annak biztosítása érdekében, hogy az online platformok és a közvetítő szolgáltatások a DSA-val összhangban teljesítsék kötelezettségeiket.

A nők elleni kibererőszakra való hivatkozás beillesztése a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályba: A szexuális tartalmú digitális hamisítások („deepfake-ek”) és a nők elleni erőszak egyéb formáinak AI-on keresztül történő terjedése fényében sürgősen ajánlott, hogy az AI-törvény jövőbeli frissítései átfogó, nemi alapú megközelítéssel foglalkozzanak a kibererőszakkal.

Rendszeres útmutatás a nők elleni kibererőszak új formáiról: Tekintettel a mesterséges intelligencia által elősegített nők elleni kibererőszak formáinak gyarapodására, és arra, hogy a jogi/politikai keretek nem képesek lépést tartani az új IKT-fejlesztésekkel, az EU-nak rendszeresen iránymutatást kell kiadnia arról, hogyan lehet hatékonyan kezelni a nők elleni kibererőszak legújabb formáit.

AJÁNLÁSOK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

A nők elleni kibererőszak nemzeti fogalmainak összehangolása a nemi alapú, összehangolt uniós fogalmakkal: A tagállamoknak be kell építeniük a nők elleni kibererőszak harmonizált uniós fogalmait és kategóriáit saját jogi és szakpolitikai keretrendszerükbe, valamint statisztikai/adatgyűjtési rendszereikbe, hogy biztosítsák az összehasonlítható adatok gyűjtését az országok között.

Rendszeres, minőségi adatgyűjtés a nők elleni kibererőszakról: Az Isztambuli Egyezmény 11. cikkével és a nők elleni erőszakról szóló irányelv 44. cikkével összhangban a tagállamoknak jó minőségű, összehasonlítható és részletes adatokat kell gyűjteniük a nők elleni kibererőszakról az EIGE iránymutatásainak megfelelően.

Az Isztambuli Egyezmény ratifikálása és végrehajtása: Az egyezmény kulcsfontosságú eszköz a nők védelmére az erőszak minden formájával szemben, beleértve a nők elleni kibererőszakot is, ezért fontos, hogy azt minden tagállam teljes mértékben végrehajtsa. Ezenkívül a GREVIO 1. sz. ajánlásával összhangban a tagállamoknak biztosítaniuk kell a nők elleni erőszak digitális dimenziójának elismerését az erre vonatkozó nemzeti stratégiákban, programokban és cselekvési tervekben az erőszak minden formájára adott holisztikus válasz részeként.

A megelőzés tágabb értelemben vett fejlesztése: Kiemelkedően fontos a nemi sztereotípiák és a társadalmi normák kezelése tágabb társadalmi szinten, többek között a nők szerepének erősítése révén. A tagállamoknak tudatosítaniuk kell a nők elleni kibererőszak megnyilvánulásait és következményeit a szakemberek körében.

A nők elleni kibererőszakról és a megelőzéséről szóló tudásanyagot az iskolai oktatási programokba is integrálni kell, korai életkortól kezdve mind a fiúk, mind a lányok számára.⁷⁸ Továbbá, amint azt az EWL a jelentésében javasolta,⁷⁹ elsődleges fontosságú a kötelező, párkapcsolatokkal és szexualitással kapcsolatos oktatás feminista szemszögből történő megvalósítása. Szintén kulcsfontosságú a férfiak és fiúk oktatása a nők elleni kibererőszak formáiról, súlyosságáról és következményeiről. Összességében rendszerszintű kulturális változásra van szükség ahhoz, hogy a nők elleni kibererőszakot nemi és interszekcionális szempontból, valamint az erőszak kontinuumaként kezeljük.

A nők elleni kibererőszak kriminalizálása a nők elleni erőszakról szóló irányelvvel összhangban: Ajánlott, hogy a tagállamok kriminalizálják a nők elleni kibererőszak fő formáit az irányelv 5-8. cikkével összhangban, és biztosítsák, hogy a jogszabályok lépést tartsanak a technológia fejlődésével. Az átültetési szakasz során a tagállamoknak meg kell haladnia az irányelvben meghatározott minimális védelmi normákat.

A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály-csomagnak való megfelelés hatékony nyomon követése és betartatása: Kulcsfontosságú, hogy a nemzeti digitális szolgáltatási koordinátorok hatékonyan nyomon kövessék a DSA-nak való megfelelést, és betartassák azt. Ez magában foglalja a

bírságok kiszabását, és különösen súlyos esetekben a felhasználók szolgáltatáshoz való hozzáféréseinek korlátozását.

Elszámoltathatóság biztosítása: A tagállamok jogszabályainak és szakpolitikájának biztosítania kell az elkövetők felelősségre vonhatóságát és a technológiai ágazat elszámoltathatóságát, beleértve a kibererőszak határokon átívelő eseteit is. A nők elleni kibererőszakra vonatkozó jogi keretrendszer hatékony érvényesítése kulcsfontosságú.

Az áldozatok jogorvoslathoz való hozzáféréseinek fejlesztése: Fontos a könnyen hozzáférhető és biztonságos jelentési mechanizmusokat biztosítása mind online, mind offline, lehetővé téve a nők számára a kibererőszak bejelentését. A jogi lehetőségekre és jogorvoslatokra vonatkozó információkat könnyen hozzáférhetővé kell tenni a kibererőszak áldozatai számára.

Speciális támogatási szolgáltatások nyújtása: Elengedhetetlen a különböző szektorok szolgáltatóinak kapacitásnövelése a nők elleni kibererőszak egyedi jellegének és a túlélők igényeinek való megfelelés érdekében. Megfelelő finanszírozással és erőforrásokkal kell biztosítani az IKT-szakértelemmel rendelkező, szakmailag megalapozott, túlélőközpontú támogatást. Kötelező és folyamatos oktatást és képzést kell biztosítani minden érintett szakember számára, hogy felvértezzék őket a nők elleni erőszak digitális formáival kapcsolatos ismeretekkel, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy úgy reagáljanak a nők megkeresésére, hogy ennek során azok ne legyenek újra áldozatok (a másodlagos viktimizáció elkerülése), és ne traumatizálódjanak a segítő folyamat közben megint.

VÉGJEGYZETEK

¹EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

²European Women’s Lobby (EWL) (2017), #HerNetHerRights, Mapping the state of online violence against women and girls in Europe <https://www.womenlobby.org/Read-and-share-HerNetHerRights-Resource-Pack-Report>

³Az Európai Parlament Kutatószolgálat (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

⁴Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

⁶ibid.

⁷World Wide Web Foundation (2021), Online Gender-Based Violence and Abuse: Consultation Briefing. [https://uploads-ssl.webflow.com/](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bbfeb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

[61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bbfeb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bbfeb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

⁸Az Európai Bizottság nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottsága (2020), Opinion on combatting online violence against women, Brussels. https://commission.europa.eu/document/download/eae53eb9-ca88-4fc0-8a6e-51e771c96f68_en?filename=opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

⁹Liz Kelly professzor alkotta meg az „erőszak kontinuumának” fogalmát a „Surviving Sexual Violence” című könyvében (1. kiadás, 1988 Polity).

¹⁰Az Európai Parlament Kutatószolgálat (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

¹¹UN Women(2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

¹²ibid.

¹³The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/>. A felmérést 45 országban végezték

(országoként 100 válaszból álló minta).

¹⁴A „deepfake” kifejezés a „deep-learning” (a mesterséges intelligencia módszerére utalva) és a „fake” (hamisítvány) kombinációja; és 2017-ben lépett be a közsargonba, amikor egy elkövető ezt a kifejezést használta a Reddit webhelyen AI-jal manipulált képekre és videókra hivatkozva, amiken női hírességek arcát pornográf videókba illesztette a beleegyezésük nélkül. Figyelembe véve, hogy a szót egy elkövető alkotta, és azért, hogy jobban előtérbe helyezük mind az áldozatok nézőpontját, mind a feminista nézőpontot az EWL inkább a „szexuális tartalmú digitális hamisítványok” kifejezést használja, amint azt Mary Anne Franks, a George Washington Egyetem Jogi Iskolájának professzora és a Cyber Civil Rights Initiative, az online visszaélések és diszkrimináció elleni küzdelemmel foglalkozó nonprofit szervezet elnöke és jogalkotási és technológiai igazgatója javasolta. Az egyértelműség és az eredeti információforrás tiszteletben tartása érdekében azonban egyes esetekben a jelentésben zárójeliesen megtartottuk a „deepfake-ekre” való hivatkozást.

¹⁵Az Európai Parlament Kutatószolgálat (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. A tanulmány „beleegyezés nélküli pornográf deepfake-ekre” hivatkozik, az EWL azonban inkább a „szexuális tartalmú digitális hamisítványok” kifejezést használja. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

¹⁶Világgazdasági Fórum (2024), The Global Risk Report 2024. <https://www3.weforum.org/docs/>

[WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf](#)

¹⁷Ibid. Az Európai Parlament Kutatószolgálatának (2021) tanulmánya „nem konszenzusos pornográf deepfake-ekre” hivatkozik.

¹⁸Patrini, Giorgio (2019), Mapping the Deepfake Landscape. Sensity. A jelentés „pornográfiát ábrázoló anyagra” hivatkozik, azonban az EWL jobbnak tartja a „meztelenséget vagy szexuálisan explicit tevékenységeket ábrázoló anyagra” való hivatkozást. <https://giorgiop.github.io/posts/2018/03/17/mapping-the-deepfake-landscape/>

¹⁹Ibid.

²⁰Az Európai Parlament Kutatószolgálat (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

²¹Monash Lens (2022), Sexual assault in the metaverse is part of a bigger problem. <https://lens.monash.edu/@politics-society/2022/07/22/1384871/sexual-assault-in-the-metaverse-theres-nothing-virtual-about-it>

²²A DG Connect képviselője által szolgáltatott információk (interjú 2024.02.16-án).

²³Rothermel, A.-K. (2023), The role of evidence-based misogyny in antifeminist online communities of the ‘manosphere’. Big Data & Society, 10(1). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20539517221145671>

²⁴Baron & Straus (1984), in Mary Anne Layden. Pornography and Violence: a new look at research, 2009. https://www.socialcostsofpornography.com/Layden_Pornography_and_Violence.pdf

²⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-10/Accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en_0.pdf

²⁶Hicks, J. (2021), Global evidence on the prevalence and impact of online gender-based violence (OGBV).

²⁷The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/> A felmérés 45 országban végezték (országoként 100 válaszból álló minta). https://opendocs.ids.ac.uk/articles/report/Global_Evidence_on_the_Prevalence_and_Impact_of_Online_Gender-based_Violence_OGBV_/26428096?file=48181987

²⁸Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) (2014), Violence against Women: An EU-wide survey – Main results report, Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

²⁹FRA (2021), Crime, Safety and Victims' Rights – Fundamental Rights Survey. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

³⁰HateAid (2021), Boundless hate on the internet – Dramatic situation across Europe. https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf

³¹Ibid.

³²Bumble (2023), Bumble Backs Law to Ban Cyberflashing in 27 Countries. <https://bumble.com/en/the-buzz/bumble-backs-law-to-ban-cyberflashing-27-countries-eu-europe>

³³Ipsos (2021), Les Français et le cyberharcèlement Ampleur du phénomène, conséquences, préoccupations et idées reçues. <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-12/Enquete%20Ipsos-Meetic.pdf>

³⁴FRA (2023), Online content moderation current challenges in detecting hate speech. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-online-content-moderation_en.pdf

³⁵Pew Research Centre, (2021), The state of online harassment. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>

³⁶GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Council of Europe, Strasbourg <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

³⁷The global partnership (2023), Technology-Facilitated Gender-Based Violence: Preliminary Landscape Analysis. <https://www.gov.uk/government/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-preliminary-landscape-analysis>

³⁸UNESCO (2020), Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>

³⁹Ibid.

⁴⁰Henry, N., McGlynn, C. ve diğerleri (2020), Image-based Sexual Abuse, A Study on the Causes and Consequences of Non-consensual Nude or Sexual Imagery. <https://www.routledge.com/Image-based-Sexual-Abuse-A-Study-on-the-Causes-and-Consequences-of-Non-consensual-Nude-or-Sexual-Imagery/Henry-McGlynn-Flynn-Johnson-Powell-Scott/p/book/9780367524401>

⁴¹UN Expert Group (2023), Technology-facilitated Violence against Women: Towards a common definition Report of the meeting of the Expert Group 15-16 November 2022, New York, USA. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/expert-group-meeting-report-technology-facilitated-violence-against-women>

⁴²ENSZ Népesedési Alap (UNFPA)(2021), Making all spaces safe Technology-facilitated Gender-based Violence. <https://www.unfpa.org/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-making-all-spaces-safe>

⁴³Ibid.

⁴⁴The European Liberal Forum (2021), Violence Against Women In European Politics https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/01/violence-against-women-in-european-politics_final.pdf

⁴⁵Posetti, J., et AL. (2021). The chilling: Global trends in online violence against women journalists. UNESCO kutatási beszámoló. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377223/PDF/377223eng.pdf.multi>

⁴⁶Európa Tanács, A nőkkel szembeni, illetve a kapcsolati erőszak megelőzéséről és az ellene való küzdelemről szóló egyezmény (Isztambuli Egyezmény) <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=210>

⁴⁷Európai Parlament (2023), az EU csatlakozása az Isztambuli Egyezményhez, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA\(2023\)739323_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA(2023)739323_EN.pdf)

⁴⁸Bulgária, Csehország, Magyarország, Litvánia és Szlovákia.

⁴⁹GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Council of Europe, Strasbourg. <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

⁵⁰A 2024/1385 irányelv a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401385

⁵¹Az Európai Unió Tanácsa (2024), Nőkkel szembeni erőszak: a Tanács és az Európai Parlament megállapodásra jutott az uniós jogszabályról. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/>

[violence-against-women-council-and-european-parliament-reach-deal-on-eu-law/](#)

⁵²Rigotti, C. és Al. (2023), Towards an EU criminal law on violence against women: The ambitions and limitations of the Commission's proposal to criminalise image-based sexual abuse. Közzétéve: New Journal of European Criminal Law. <https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/92354738/20322844221140713.pdf>

⁵³EWL (2023), Priorities for the Trilogues: Rape must be made an offence under the Directive on violence against women. <https://www.womenlobby.org/EWL-Priorities-for-the-interinstitutional-negotiations?lang=en>

⁵⁴Ibid.

⁵⁵Ibid.

⁵⁶Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálycsomag, DSA) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

⁵⁷Professor Clare McGlynn (2022), Image-Based Sexual Abuse, Pornography Platforms and the Digital Services Act. <https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/ImageBasedAbuse-and-DSA-Expert-Opinion-McGlynn-and-Woods-17-Jan-2022.pdf>

⁵⁸Ezek az alkategóriák megfelelnek a kibererőszak azon formáinak, amelyeket a felhasználók jelenthetnek, mint például: számítógépes zaklatás, számítógépes megfélemlítő zaklatás, számítógépes szeméremszétség, gyűlölködés,

beleegyezés nélküli képek, stb.

⁵⁹Európa Tanács (2023), Commission designates second set of Very Large Online Platforms under the Digital Services Act. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-designates-second-set-very-large-online-platforms-under-digital-services-actTXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG

⁶⁰Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

⁶¹Interjú a DG Connect képviselőjével 2024.02.16-án.

⁶²2012/29/EU irányelv a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0029>

⁶³2011/36/EU irányelv az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemlről, az áldozatok védelméről.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0036>

⁶⁴Ibid.

⁶⁵A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

⁶⁶EIGE (Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete) (2022), Combating cyber violence against women and girls, Vilnius.

⁶⁷Európa Tanács (2022), No space for violence against women and girls in the digital world. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/no-space-for-violence-against-women-and-girls-in-the-digital-world>

⁶⁸Panorama Global (2023), I DIDN'T CONSENT: A Global Landscape Report on Image-Based Sexual Abuse, Prepared by: The Image-Based Sexual Abuse Initiative. <https://assets-global.website-files>.

⁶⁹Az Egyesült Királyság Parlamentje, House of Commons Library, Online Safety Bill: progress of the Bill. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9579/>

⁷⁰Európa Tanács (2022), The digital dimension of violence against women as addressed by the seven mechanisms of the EDVAW Platform. <https://rm.coe.int/thematic-report-on-the-digital-dimension-of-violence-against-women-as-/1680a933ae>

⁷¹Institut pour l'égalité des femmes et des hommes, Plainte au pénal contre Twitter pour la distribution non-consensuelle d'images intimes | Institut pour l'égalité des femmes et des hommes. https://igvm-iefh.belgium.be/fr/actualite/plainte_au_penal_contre_twitter_pour_la_distribution_non_consensuelle_dimages_

⁷²Naffi, N. et Al. (2023), Empowering Youth to Combat Malicious Deepfakes and Disinformation: An Experiential and Reflective Learning Experience Informed by Personal Construct Theory, Journal of Constructivist Psychology. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10720537.2023.2294314>

⁷³Panorama Global, The Reclaim Coalition. Utoljára 2024 májusában volt elérhető. <https://www.panoramaglobal.org/reclaim>

⁷⁴Inach, #StopFisha. Utoljára 2024 májusában volt elérhető. <https://www.inach.net/stopfisha/#:~:text=Created%20in%20April%202020%20during%20the%20quarantine%2C%20the,given%20to%20the%20practice%20of%20disseminating%20intimate%20content.>

⁷⁵Európa Tanács (2022), The digital dimension of violence against women as addressed by the seven mechanisms of the EDVAW Platform. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/edvaw-platform>

⁷⁶StopNCII, About us. Utoljára 2024 májusában volt elérhető. <https://stopncii.org/about-us/>

⁷⁷EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁷⁸A megelőzés fontosságát minden érdekelt fél kiemelte (lásd a teljes jelentés II. mellékletét).

⁷⁹EWL (2020), Feminist Sexuality Education. https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/lef_sexeduc_web.pdf